

Политика

**Политика за мерење и известување на Оперативниот јаглероден отпечаток на
НЛБ Банка АД Скопје**

1.2 верзија, општ интерен документ

Содржина

Contents

1.	Вовед	3
2.	Област на употреба и лица/субјекти должни да ја почитуваат	4
3.	GHG емисии и јаглероден отпечаток	4
3.1.	Што се GHG емисии?	4
3.2.	Јаглероден отпечаток	4
4.	Целта на оперативниот јаглеродниот отпечаток за НЛБ Банка АД Скопје	5
5.	GHG Протокол	5
5.1.	Преглед на GHG Протоколот	5
5.2.	Клучни принципи	6
5.3.	Опсег	6
5.4.	Опсег 3: Јаглероден отпечаток на портфолиото	8
6.	Врска со други меѓународни цели, стандарди и иницијативи за одржливост	9
6.1.	UN SDG: Цел 13	9
6.2.	Глобална иницијатива за известување (GRI) 305	9
6.3.	UNEP FI и NZBA	9
7.	Методолошки пристап користен од страна на НЛБ Групацијата	9
7.1	Поставување на методологија	10
7.2	Собирање на податоци	11
7.3	Моделирање на податоци	11
7.4	Толкување на резултатите и поставување на KPI	12
7.5	Потврда на извештајот за јаглероден отпечаток	12
7.6	Обелоденување и известување	12
8.	Преодни и завршни одредби	13
9.	Референтни документи	13
10.	Изјава на лицето кое го подготви Интерниот документ за усогласеност и одобрување на Интерниот документ	13
	Подготовка и ревизија	13

Хронологија на измени

Издание	Датум	Опис
1.издание	27.01.2022	Политина за мерење и известување на јаглеродниот отпечаток на НЛБ Банка АД Скопје
1.1 издание	27.01.2023	Годишно обновување
1.2 издание	25.01.2024	Промена на насловот, технички корекции и годишно обновување

1. Вовед

Емисијата на антропогени стакленички гасови (GHG) влијаат на климатски промени со многу побрзо темпо отколку што очекуваше научната заедница, што беше претставено и во 6. Извештај за процена на IPCC. Затоа е од суштинско значење веднаш да се одговори на тоа.

НЛБ Групацјата официјално се обврза на интегрирање на одржливоста во своето банкарско работење. Постојат три клучни столбови на нашите одржливи перформанси, кои јасно ги насочуваат активностите на НЛБ Групацјата поврзани со тоа:

- i) Одржливо работење
- ii) Одржливи финансии
- iii) Придонес кон општеството

Во врска со управувањето со оперативниот јаглероден отпечаток на НЛБ Групацја, столбот за Одржливо работење е најважен. Се однесува на управување со нашите директни еколошки и социјални (ESG) влијанија и осигурува дека работиме етички и ефикасно. Според тоа, **основата за усвојување на оваа Политика** е Рамката за одржливост на НЛБ Групацјата, поконкретно столбот iii) одржливо работење, во согласност со релевантните насоки на ЕУ и Програмата за Финансирање на животна средина на Обединетите нации (UNEP FI).

Постојат две различни димензии на мерење и известување за јаглеродниот отпечаток:

- a. емисии засновани на сопствени операции: јаглероден отпечаток што се јавува преку редовни активности на НЛБ Групацјата и НЛБ Банка АД Скопје;
- b. емисии засновани на портфолио: јаглероден отпечаток што се јавува како последица на финансирање и инвестициски активности.

Во мај 2022 година, како прва банка во Словенија, НЛБ дд одлучи да стане потписник на UN Net-Zero Banking Alliance (NZBA). Така, НЛБ Групацјата презема решителни чекори за транзиција на оперативните и припишани емисии на стакленички гасови од нејзиното кредитно и инвестициско портфолио за усогласување со патеките до нето-нула до 2050 година или порано. Следејќи ги заложбите и упатствата на NZBA, во тек е подготовка за сеопфатни активности за постигнување на нето-нула емисии (вклучувајќи ги емисиите засновани на портфолио и оперативни емисии).

Имајќи го предвид горенаведеното, **целта на овој документ** е да ја воведи Оперативната Политиката за јаглероден отпечаток во НЛБ Групацја и во НЛБ Банка АД Скопје како суштински чекор кон мерење, управување и известување за нашите оперативни перформанси во однос на емисиите на CO₂. Поради тоа, целта е да го оцениме нашиот корпоративен ланец на вредности и да преземеме соодветни мерки и да го прилагодиме нашиот деловен модел кога и доколку е потребно.

Овој интерен документ ја претставува интерната Политика за пресметување на јаглеродниот отпечаток на сопственото работење на НЛБ Групацјата и оттука го обезбедува клучниот методолошки пристап за тоа зошто и како ќе се врши известувањето за јаглеродниот отпечаток за НЛБ Групацјата. Во врска со тоа, НЛБ Групацјата ќе го користи Протоколот за стакленички гасови (GHG Протокол), кој претставува најшироко користен светски стандард за пресметување на GHG¹.

Овој сет на информации стана деловен стандард и уште повеќе, стандард во формуларите за евалуација од инвеститорите и агенциите за рејтинг за одржливост. Со цел да се подигне нејзината видливост, резултатите од оперативното мерење на јаглеродот на НЛБ Групацјата се вградени и во годишниот Извештај за одржливост на Групацјата, заедно со целите и годишните цели.

Посебно треба да се истакне дека НЛБ Банка АД Скопје ги обезбедува сите потребни податоци, како што е биде побарано од страна на НЛБ дд, со цел нејзиниот јаглероден отпечаток да биде пресметан и вклучен во јаглеродниот отпечаток на НЛБ Групацјата.

¹ [Standards | GHG Protocol](#)

2. Област на употреба и лица/субјекти должни да ја почитуваат

- Деловен Сектор за Финансиско управување
- Сектор за Ризици, евалуација и контрола
- Сектор за кредитни ризици
- Сектор за логистика на Банката
- Центарот за управување со човечки ресурси

3. GHG емисии и јаглероден отпечаток

3.1. Што се GHG емисии?

Стакленички гасови се гасови во атмосферата на Земјата кои произведуваат ефект на стаклена градина. Повеќето стакленички гасови можат да имаат или природен или антропоген (направен од човекот) извор. GHG гасовите имаат сериозно влијание врз енергетската рамнотежа на Земјата, предизвикувајќи таканаречен ефект на стаклена градина - загревање на атмосферата на Земјата.

GHG Протоколот опфаќа пресметување и известување за шест GHG емисии покриени со Протоколот од Кјото:

- јаглерод диоксид (CO₂)
- метан (CH₄)
- азотен оксид (N₂O)
- хидрофлуоројаглероди (HFCs)
- перфлуоројаглероди (PFCs) и
- сулфур хексафлуорид (SF₆)

Помеѓу наведените CO₂ е примарен GHG гас што се емитира преку човековите активности, па оттука преземањето соодветни мерки за намалување на неговите емисии е од најголемо значење.

3.2. Јаглероден отпечаток

За правилно адресирање на прашањата за одржливоста, важно е да се напомене значењето на јаглеродниот отпечаток и неговата разлика во однос на окружувањето (или еколошкиот отпечаток), бидејќи овие две фрази често се погрешно интерпретирани.

Јаглеродниот отпечаток е количината на емисии на CO₂ поврзани со сите активности на лице или друг ентитет (на пр., зграда, корпорација, земја итн.). Ги вклучува директните емисии, како што се оние што се резултат на согорување на фосилни горива во производството, греењето и транспортот, како и емисиите потребни за производство на електрична енергија поврзана со потрошените стоки и услуги. Покрај тоа, концептот на јаглероден отпечаток, исто така, често ги вклучува емисиите на други гасови ефект на стаклена градина, пресметани во еквиваленти на CO₂.

Од друга страна, **еколошкиот отпечаток** е мерка за барањата што ги поставува една личност или група луѓе за глобалните природни ресурси. Таа стана една од најшироко користените мерки за влијание на човештвото врз животната средина и се користи за да се истакне и очигледната неодржливост на тековните практики и нееднаквостите во потрошувачката на ресурси меѓу и во земјите. Нејзината анализа може да покаже дали една земја живее во биокапацитетот на сопствената територија или дали е „еколошки должник“, потпирајќи се на еколошкиот „капитал“ на другите делови од светот.

За целите на обелоденување на оперативниот јаглероден отпечаток за НЛБ Групација и со оглед на природата на деловните активности на НЛБ Групацијата, известувањето за GHG првенствено се однесува само на оперативните емисии на CO₂ (вклучувајќи ги еквивалентите на CO₂) .

НЛБ Банка АД Скопје ги обезбедува сите потребни податоци, како што е побарано од страна на НЛБ ДД.

4. Целта на оперативниот јаглеродниот отпечаток за НЛБ Банка АД Скопје

Постојат неколку важни причини што може да ги постигне НЛБ Групацијата со воведување (т.е. мерење и известување) на Оперативниот јаглеродниот отпечаток во своето одржливо работење. Важно е да се истакне дека постојат две различни димензии при мерење и известување:

Клучни причини за воведување јаглероден отпечаток во НЛБ Банка АД Скопје:

- 1) **намалување на сопствените емисии на CO₂ и оттука придонес во борбата против глобалното затоплување**
 - поставување на KPI поврзани со климата (за сопственото работење и базирано на јаглеродниот отпечаток на портфолиото)
 - идентификување на најголемиот извор на емисија и преземање соодветни мерки за економично намалување
 - партнерство со добавувачи и други компании во синџирот на вредности за намалување на GHG емисиите
 - постигнување на крајната цел, достигнување на нето-нула емисии најдоцна до 2050 година
- 2) **подобрување на условите за ESG рејтинг на НЛБ Гупацијата**
- 3) **придржување до регулаторните/барањата за усогласеност**
- 4) **да се задоволат потребите на релевантните заинтересирани страни, првенствено инвеститорите, клиентите и граѓанското општество**
 - известување за излезните емисии и целите
 - известување за намалување на емисиите во рамките на UNEP FI, UN PRB иницијативата
- 5) **зголемување на ефикасноста на работењето и намалување на трошоците**
- 6) **подобрување на корпоративниот углед и одговорност преку јавно објавување и водство**

Дополнителни можности и придобивки:

- i. да се стане лидер на пазарот во Земјата во поглед на **прилагодување на мерките за намалување на CO₂**
- ii. **да се учи** од процесот на пресметка на емисиите што ќе биде важно при оценување на нашите клиенти во овој поглед
- iii. **да се стане препознатлива** како еколошки свесна банка која привлекува можности за инвестирање
- iv. **да се надгради** имиџот на работодавачот во смисла на поддршка на одржливо работење/инвестиции
- v. **да се учи**, во случај на потреба да се врши неутрализирање, евентуално да се учествува на GHG пазарите

5. GHG Протокол

5.1. Преглед на GHG Протоколот

GHG Протоколот воспоставува сеопфатни глобални стандардизирани рамки за мерење и управување со емисиите на стакленички гасови (GHG) од работењето на приватниот и јавниот сектор, синџирите на вредности и активностите за ублажување. Изграден е на 20-годишно партнерство помеѓу Институт за светски ресурси (WRI) и Светскиот деловен совет за одржлив развој (WBCSD), кои кон крајот на 1990-тите ја препознаа потребата за меѓународен стандард за корпоративно пресметување на GHG. Првото издание беше објавено во 2001 година и оттогаш редовно се ажурира. Упатството појаснува како компаниите можат да ги мерат емисиите од набавката на електрична енергија и други енергетски производи и да ги земат предвид емисиите низ нивните синџири на вредности. GHG Протоколот не одговара на ниту една еколошка политика и затоа е неутрален во својата методологија.

само за интерна употреба

Постојат неколку различни стандарди во Рамката на GHG Протоколот:

- Корпоративен стандард (Стандард за корпоративно пресметување и известување)
- Корпоративен синџир на вредности (Опсег 3) Стандард за пресметување и известување
- GHG Протокол за градови
- Стандард за производ
- Проектен протокол

GHG Протокол Корпоративен Стандард, кој е примарен стандард за мерење и известување за емисиите, се фокусира само на пресметување и известувањето за емисиите. Не бара информациите за емисиите да се известуваат до WRI или WBCSA и не обезбедува стандард за тоа како треба да се спроведе процесот на верификација. Постојат неколку други GHG програми (на пр. шеми за GHG тргување, GHG регистри, протоколи специфични за сектори итн.), а GHG Протоколот е компатибилен со повеќето од нив.

5.2. Клучни принципи

Принципите врз кои е заснован GHG Протоколот се општо прифатени принципи за финансиско пресметување и известување:

РЕЛЕВАНТНОСТ	Осигурете се дека GHG инвентарот соодветно ги одразува GHG емисиите на компанијата и им служи на потребите на корисниците за донесување одлуки – како интерни така и надворешни за компанијата.
КОМПЛЕТНОСТ	Пресметување и известување за сите извори и активности на GHG емисии во рамките на одбраната граница на инвентар. Откријте и оправдајте какви било конкретни исклучоци.
ДОСЛЕДНОСТ	Користете конзистентни методологии за да овозможите сериозни споредби на емисиите со текот на времето. Транспарентно документирајте какви било промени на податоците, границата на инвентарот, методите или кои било други релевантни фактори во временските серии.
ТРАНСПАРЕНТНОСТ	Решавајте ги сите релевантни прашања на фактички и кохерентен начин, врз основа на јасна ревизорска трага. Обелоденете ги сите релевантни претпоставки и направете соодветни референци за сметководствените и пресметковните методологии и изворите на податоци што се користат.
ТОЧНОСТ	Осигурете дека квантификацијата на GHG емисиите е систематска, не е ниту над ниту под реалните емисии, колку што може да се процени, и дека неизвесностите се намалени колку што тоа е можно. Постигнете доволна точност за да им овозможите на корисниците да донесуваат одлуки со разумна гаранција во поглед на интегритетот на пријавените информации.

5.3. Опсег

За да се помогне да се опишат директните и индиректните извори на емисии, да се подобри транспарентноста и да се обезбеди корисност за различни типови на организации и различни типови климатски политики и деловни цели, дефинирани се три „опсега“ (опсег 1, опсег 2 и опсег 3) за пресметување на GHG и за целите на известување. Компаниите одделно ќе водат сметка и известуваат во најмала рака за опсег 1 и 2. Важно е да се истакне дека емисиите од Опсег 1, 2 и 3 меѓусебно се исклучуваат.

ОПСЕГ 1: Директни GHG емисии

- емисии во сопственост или контролирани од компанијата,
- на пример, емисии од согорување во сопствени или контролирани котли, печки, возила итн.

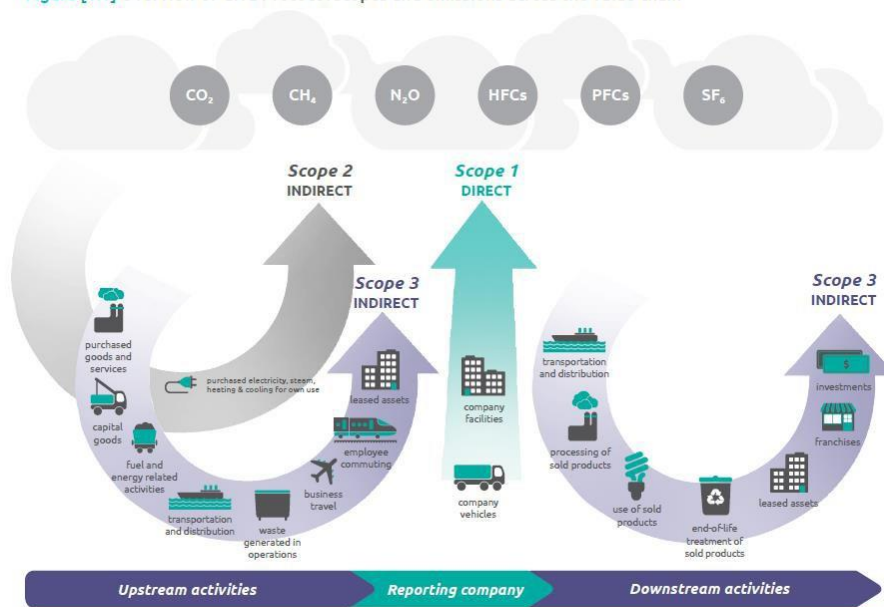
ОПСЕГ 2: Индиректни GHG емисии од електрична енергија

- емисиите од производство на купена електрична енергија што ја троши компанијата. Купената електрична енергија се дефинира како електрична енергија што е купена или на друг начин внесена во организациската граница на компанијата.

ОПСЕГ 3: Други индиректни GHG емисии

- опционално за категоријата известување што овозможува известување за какви било други релевантни индиректни емисии,
- последица на активностите на компанијата, но настануваат од извори кои не се во сопственост или контролирани од компанијата,
- 15 категории (како што е дефинирано со GHG Протоколот), меѓу другото: купени стоки и услуги, службено патување (со исклучок на патување направено со деловен возен парк и вклучено во Опсег 1), вработени кои секојдневно патуваат до работа (опционално: работење на далечина), отпад создаден во работењето, франшиза, инвестиции и сл.
- не е задолжителен Опсег за пријавување.

Figure [1.1] Overview of GHG Protocol scopes and emissions across the value chain

Слика 1: Преглед на опсегот на известување за GHG емисиите

Извор: GHG Протокол, Корпоративен стандард за пресметување и известување, ревидирано издание

само за интерна употреба

<i>Emissions type</i>	<i>Scope</i>	<i>Definition</i>	<i>Examples</i>
Direct emissions	Scope 1	Emissions from operations that are owned or controlled by the reporting company	Emissions from combustion in owned or controlled boilers, furnaces, vehicles, etc.; emissions from chemical production in owned or controlled process equipment
Indirect emissions	Scope 2	Emissions from the generation of purchased or acquired electricity, steam, heating, or cooling consumed by the reporting company	Use of purchased electricity, steam, heating, or cooling
	Scope 3	All indirect emissions (not included in scope 2) that occur in the value chain of the reporting company, including both upstream and downstream emissions	Production of purchased products, transportation of purchased products, or use of sold products

Слика 2: Преглед на Опсезите

Извор: GHG Протокол, Корпоративен стандард за пресметување и известување, ревидирано издание

Во 2021 година се пресметаа Опсег 1 и Опсег 2, додека во наредната година за НЛБ Групацијата постепено се вклучуваа поодделни категории од Опсег 3. НЛБ Банка АД Скопје ги обезбеди сите потребни податоци, како што е побарано од страна на НЛБ дд.

5.4. Опсег 3: Јаглероден отпечаток на портфолиото

Постојат петнаесет категории во Опсег 3, според кои компанијата што известува може да ги адресира своите емисии на јаглерод (за целосната листа, погледнете го Прилогот). Меѓу другото, емисиите засновани на портфолио се наведени во Опсег 3, поконкретно категорија 15.

Емисиите засновани на портфолио на НЛБ Групацијата не се предмет на оваа Политика. Тие се земени предвид во согласност со посветеноста на NZBA и регулаторните барања. НЛБ Банка АД Скопје ги обезбедува сите потребни податоци, како што е побарано од НЛБ дд. Како членка на NZBA, НЛБ Групацијата е посветена на следната акција за климата:

1. Преминете ги оперативните и припишаните емисии на стакленички гасови од кредитните и инвестициските портфолија за да се усогласат со патеките што се конзистентни со постигнување на нето нула до 2050 година или порано.
2. Во рок од 18 месеци од приклучувањето, поставете цели за 2030 година или порано и цел за 2050 година, со посреднички цели што ќе се поставуваат на секои 5 години од 2030 година наваму.
3. Првите цели на НЛБ Групацијата за 2030 година ќе се фокусираат на приоритетните сектори каде што може да има најзначајно влијание, т.е. секторите со најинтензивни стакленички гасови, а дополнителните секторски цели ќе бидат поставени во рок од 36 месеци.
4. Годишно објавувајте ги апсолутните емисии и интензитетот на емисиите во согласност со најдобрата практика и во рок од една година од поставувањето на целите, обелоденете го напредокот во однос на ревидираната транзициона стратегија на ниво на Одборот која ги поставува предложените активности и секторските политики поврзани со климата.
5. Земете силен пристап кон улогата на неутрализирање во плановите за транзиција.

само за интерна употреба

6. Врска со други меѓународни цели, стандарди и иницијативи за одржливост

Пресметката на јаглеродниот отпечаток/Известувањето за емисии е вклучено и во некои од најистакнатите меѓународни рамки за одржливост кои НЛБ, исто така, ги следи и известува согласно своите насоки како што се Целите за одржлив развој на Обединетите нации (UN SDG), Иницијативата за глобално известување (GRI) и Програмата за животна средина на Обединетите нации Финансиска иницијатива – Принципи за одговорно банкарство (UNEP FI PRB).

6.1. UN SDG: Цел 13

SDG Цел 13 се залага за преземање акција за борба против климатските промени и нивните влијанија. Ја поддржува идејата за пренасочување на економиите кон јаглеродна неутралност и оттука намалување на GHG емисиите, со следење на 1,5°C сценариото (т.е. одржување на зголемувањето на глобалната просечна температура под 1,5°C над прединдустриското ниво). Со подготовка на Јаглеродниот отпечаток на НЛБ Групацјата, придонесуваме за поддршка на SDG 13 и адресирање на глобалната потреба за намалување на GHG емисиите. Ова може конкретно да се посочи како прв чекор, следен со воведување на соодветни мерки, во Извештајот за одржливост на Групацјата.

6.2. Глобална иницијатива за известување (GRI) 305

GRI стандардот за известување за одржливост, според кој НЛБ Групацја го подготвува својот годишен CSR извештај веќе неколку последователни години, ја вклучува и Категоријата 305: Емисии. Според тоа, ентитетот кој известува може да известува според следниве категории:

- 305-1: Директни (Опсег 1) GHG емисии
- 305-2: Индиректни (Опсег 2) GHG емисии од електрична енергија
- 305-3: Други индиректни (Опсег 3) GHG емисии
- 305-4: Интензитет на GHG емисии
- 305-5: Намалување на GHG емисии
- 305-6: Емисија на супстанции кои го исцрпуваат озонот (ODS)
- 305-7: Азотни оксиди (NOx), сулфурни оксиди (SOx) и други значајни емисии во воздухот

GRI 305 го користи GHG Протоколот како стандардна методологија за пресметување на GHG емисиите. Во Извештаите за одржливост на НЛБ Групацјата ќе бидат пријавени соодветни категории 305-1 до 305-5. За потребите на НЛБ Групацјата, GRI известувањето ќе биде воведено во Извештајот за одржливост.

6.3. UNEP FI и NZBA

NZBA ја зајакна, забрза и поддржи имплементацијата на стратегиите за декарбонизација, обезбедувајќи меѓународна кохерентна рамка и насоки за работа, поддржани со искуството од колегите од пионерски банките. Ја препознава виталната улога на банките во поддржување на глобалната транзиција на реалната економија кон нето-нула емисии.

7. Методолошки пристап користен од страна на НЛБ Групацјата

Изведувачето на Јаглеродниот отпечаток ги има следниве клучни чекори:

- 1) Поставување на методологија, организациски и оперативни граници
- 2) Собирање на податоци
- 3) Моделирање на податоци
- 4) Толкување на резултатите и поставување на KPI
- 5) Потврда на извештајот за јаглероден отпечаток
- 6) Обелоденување и известување

7.1 Поставување на методологија

За да може извештајот да биде транспарентен и да ја одразува работата и структурата на компанијата што известува, треба да се избераат соодветни организациски и оперативни граници.

Организациски граници

Бидејќи постојат многу различни правни форми на известување на компаниите и нивно инкорпорирање во група на компании, определувањето на организациските граници и оттука ограничувањето на опсегот на јаглеродниот отпечаток на компанијата е од големо значење.

Во случајот на НЛБ и во согласност со нејзината организациона шема, земен е предвид најголемиот опсег на основни банкарски членки на НЛБ Групација.

Оперативни граници

За корпоративно известување, постојат два различни пристапи, кои може да се користат за консолидирање на GHG емисиите во однос на оперативните граници:

- i. **Пристап удел во капиталот:** компанијата ги пресметува GHG емисиите од работењето според нејзиниот удел во капиталот во работењето. Вообичаено, уделот на економските ризици и награди во една операција е усогласен со процентот на сопственост на компанијата врз таа операција и уделот во капиталот вообичаено ќе биде ист како и процентот на сопственост. Онаму каде што тоа не е случај, економската суштина на односот што компанијата го има со работењето секогаш ја надминува формата на законска сопственост за да се осигури дека уделот во капиталот го одразува процентот на економски интерес. Принципот на економска суштина кој има преседан над правната форма е во согласност со меѓународните стандарди за финансиско известување.
- ii. **Пристап контрола:** компанијата учествува со 100% од GHG емисиите од операциите над кои има контрола. Контролата може да се дефинира или во финансиска или оперативна смисла. При користење на пристапот на контрола за консолидирање на GHG емисиите, компаниите треба да избераат помеѓу следниве критериуми:
 - a) **Критериуми за оперативна контрола** → компанијата има оперативна контрола врз работењето доколку поранешната или една од нејзините подружници има целосно овластување да ги воведат и имплементира своите оперативни политики во работењето. Според пристапот на оперативна контрола, компанијата учествува со 100% емисии од операциите врз кои таа или една од нејзините подружници има оперативна контрола.
 - b) **Критериуми за финансиска контрола** → ако компанијата има способност да ги насочува финансиските и оперативните политики на контролираната компанија со цел да стекне економски придобивки од нејзините активности. Во овој случај, економската суштина на односот помеѓу компанијата и работењето има предност пред правниот сопственички статус. Компанијата има финансиска контрола врз работењето за потребите на пресметување на GHG ако работењето се смета како групација или подружница за целите на финансиската консолидација, т.е., ако работењето е целосно консолидирано во финансиските сметки. Ако се избере овој критериум за да се утврди контролата, емисиите од заеднички потфати каде што партнерите имаат заедничка финансиска контрола се пресметуваат врз основа на пристапот удел во капиталот

Consolidation approach	Description
Equity share	Under the equity share approach, a company accounts for GHG emissions from operations according to its share of equity in the operation. The equity share reflects economic interest, which is the extent of rights a company has to the risks and rewards flowing from an operation.
Financial control	Under the financial control approach, a company accounts for 100 percent of the GHG emissions over which it has financial control. It does not account for GHG emissions from operations in which it owns an interest but does not have financial control.
Operational control	Under the operational control approach, a company accounts for 100 percent of the GHG emissions over which it has operational control. It does not account for GHG emissions from operations in which it owns an interest but does not have operational control.

Слика 3: Пристапи на оперативни граници

Извор: GHG Протокол, Корпоративен стандард за пресметување и известување, ревидирано издание

Во случајот на НЛБ Групацијата и врз основа на финансиското сметководство, се примени пристапот за Финансиска контрола за НЛБ д.д. заедно со Основните членови на групацијата. Единствен исклучок е Банкарт (Bankart), каде што се користи пристапот на удел во капиталот.

7.2 Собирање на податоци

Податоците и информациите поврзани со јаглеродниот отпечаток од работењето на НЛБ Групацијата се собираат од различни извори. Вообичаените податоци кои треба да се соберат вклучуваат потрошувачка на енергија (гориво, греење, ладење), потрошувачка на електрична енергија, емисии од транспортот, како и вода и создавање отпад.

Почетниот сет на податоци е приложен во Прилогот, додека главната рамка и потреби да се соберат и консолидираат (пристап од горе надолу) за:

- **земја** (пазар)
- **банкарска членка**
- **сите простории** на секоја банкарска членка

7.3 Моделирање на податоци

Податоците собрани во претходниот чекор потоа се користат во модел, кој преку соодветни равенки и фактори на емисии ги преведува влезните податоци во унифицирано мерење на кг CO₂ еквивалент.

Во согласност со моделирањето на податоците, се подготвува методолошки извештај. Последново транспарентно ги прикажува изворот на податоци, факторите на емисија, претпоставките каде што е потребно и соодветните равенки итн., со цел секоја заинтересирана страна да ја прегледа методолошката рамка доколку е потребно.

За секоја пресметковна година, моделот ќе се прилагодува врз основа на достапноста на податоците, но сепак следејќи ги клучните принципи на GHG Протоколот. Врз основа на влезните податоци, пресметката по Опсег ќе биде соодветно извршена, следејќи ги соодветните равенки за конверзија.

Значајни структурни промени како што се преземања и спојувања се дел од банкарското работење, па затоа треба да се земат предвид при пресметките и се особено важни од перспектива на споредба во

само за интерна употреба
одреден временски период.

Првиот важен чекор е поставување на базната година, според која се мерат перформансите на компанијата. Оттука, во случај компанијата да претрпи значителни структурни промени, емисиите од базната година можеби ќе треба повторно да се пресметаат.

Земајќи ги предвид пандемијата со Ковид-19 и мерките кои се на сила, кои се совпаѓаат и со намалувањето на јаглеродниот отпечаток (на пр. домашна канцеларија), базна година за НЛБ Групацијата е 2019 година.

7.4 Толкување на резултатите и поставување на KPI

Толкувањето на резултатите е суштински чекор во подготовката на Извештајот за јаглеродниот отпечаток, особено затоа што влијае на понатамошните чекори за намалување на отпечатокот. Со оглед на резултатите, следуваат следниве активности:

- идентификување на најголемиот извор на емисија во рамките на работењето на банката.
- идентификување на приоритетни области и мерки за намалување на емисиите, заедно со градење на сценарија.
- поставување на KPI (особено важно по првата пресметка) и временска рамка за нивно постигнување.
- поставување на буџет.

7.5 Потврда на извештајот за јаглероден отпечаток

Верификацијата е објективна процена на точноста и комплетноста на известувањето. Дополнително, во случајот на НЛБ Групацијата, таа обезбедува објективност во случај на потреба од презентирање на методологијата и извештајот пред инвеститорите или кои било други заинтересирани страни (на пр. медиуми).

Потврдата може да се направи на следниов начин:

- интерна верификација: лице од организацијата, кое не било вклучено во подготовката на извештајот, ја разгледува и ја потврдува точноста на извештајот и неговите резултати.
 - Со оглед на организациската структура на НЛБ Групацијата, како и земајќи ја предвид ограничената стручност на вработените надвор од организациската единица Одржливост, ова не е најоптималниот пристап за НЛБ Групацијата.
- надворешна верификација: независна трета страна е вклучена да ја разгледа и потврди точноста и коректноста на GHG Извештајот.

Во согласност со НЛБ Групацијата и нејзиното декларирање на одржлив пат, како и нејзината позиција и влијание на пазарот, **направена е независна надворешна верификација на редовна основа** за да се потврдат Извештаите за јаглеродниот отпечаток. Исто така, имајќи ги предвид инвеститорите и другите надворешни заинтересирани страни, ваквата верификација значително ќе ја зголеми релевантноста на GHG извештајот и ќе има влијание врз голем број аспекти поврзани со Одржливоста на НЛБ Групацијата, на пр. позитивно влијае на нашиот ESG рејтинг, корпоративна одговорност итн.

7.6 Обелоденување и известување

Извештајот за јаглеродниот отпечаток ќе се објавува редовно:

- во Извештајот за одржливост на НЛБ Групацијата (надворешно)
- во НЛБ Нет (интерно)
- дополнително, на други канали за комуникација како што е усогласено со Комуникација.

Покрај ова, резултатите ќе бидат јавно објавени на нашите инвеститори и друга заинтересирана јавност, заедно со прашањата што ги добиваме.

само за интерна употреба

Извештајот за јаглеродниот отпечаток ќе се работи на годишно ниво се до дополнително известување.

8. Преодни и завршни одредби

Овој интерен документ влегува во сила со усвојување од страна на надлежните тела на НЛБ Банка АД Скопје.

9. Референтни документи

- Рамка за одржливост на НЛБ Групацијата,

10. Изјава на лицето кое го подготви Интерниот документ за усогласеност и одобрување на Интерниот документ

» Лицето кое го изготви интерниот документ со ова гарантира дека интерниот документ е доставен на преглед, усогласување и одобрување до сите организациски единици во Банката кои се засегнати од предложениот интерен документ или неговите измени, и истите го одобрија. Интерниот документ е усогласен со нив на начин што неговата содржина е јасна, усогласена со другите интерни документи на Банката и не е во спротивност со други интерни документи на Банката. «

Подготовка и ревизија

Име и презиме	Причина за потпишување
Богоја Китанчев Советник на Управен Одбор, ESMS Officer	Усвоил и прегледал

во Скопје, 25.01.2024

Блаж Бродњак
Претседател на
Надзорен Одбор

ПРИЛОГ

1. Листа на опсег 3 категории

Почетно (Upstream) или Крајно (Downstream)	Опсег 3 Категорија
Почетни (Upstream) Опсег 3 Емисии	1 Купени стоки и услуги
	2 Капитална стока
	3 Активности поврзани со гориво и енергија (не се вклучени во Опсег 1 и 2)
	4 Почетен (Upstream) транспорт и дистрибуција
	5 Отпад што се создава при работењето
	6 Деловни патувања
	7 Патување на работа на вработени
	8 Почетни (Upstream) изнајмени средства
Крајни (Downstream) Опсег 3 Емисии	9 Краен транспорт и дистрибуција
	10 Преработка на продадени производи
	11 Користење на продадени производи
	12 Третман на продадени производи на крајот на животниот век
	13 Крајни изнајмени средства
	14 Франшиза
	15 Инвестиции

Извор: Корпоративен синџир на вредност (Опсег 3) Стандард за пресметување и известување – Додаток

2. Збир на податоци за пресметка на Јаглеродниот отпечаток

Општи податоци	
Површина	[м ²]
Број на вработени	[Нумерички податоци]

Опсег 1		
Возен парк [по возило]	Вид на гориво	[дизел, бензин]
	Потрошувачка	[л /100км]
	Растојание	[км]
	Тип на возило	[ICE, PHEV, BEV, HYBRID]
Греење	Природен гас	[м ³]
	ТНГ	[м ³]
	Окружно греење	[kWh]
	Нафта за греење	[л]
	Топлинска пумпа	[kWh – види електрична енергија]
	Друго	[наведете]
Ладење	Гасови за ладење	[наведете]

Опсег 2		
Потрошувачка на електрична енергија	Електрична енергија	[kWh]
	Енергетска мешавина од испорачаната електрична енергија	[удел на извори на енергија]
Производство на електрична енергија	Електрична енергија	[kWh]
	Извор на електрична енергија	[соларни, ветерни, хидро, геотермални итн.]

Опсег 3		
Деловно патување	Патување со авион	[дестинација] [км]
	Патување со воз	[дестинација] [км]
	Патување со автомобил	[дестинација]
		[км]
		[тип на возило]
		[тип на гориво]
	Патување со приватен автомобил	[дестинација]
		[км]
		[тип на возило]
		[тип на гориво]
	Такси	[број на возења]
		[просечна цена]
		[трошок за такси]
	Градски автобус	[дестинација]
		[км]
	Меѓуградски автобус	[дестинација]
		[км]
Употреба на хартија	Количина на употребена хартија	[кг, број на листови хартија]
	Количина на употребена рециклирана хартија	[кг]
	Количина на рециклирана хартија	[кг]
Вода	Количина на употребена вода	[л, м ³]
	Количина на повторно употребена/рециклирана вода	[л, м ³]
	Непречистена отпадна вода	[л, м ³]
Отпад	Количество на произведен отпад	[м ³ , кг]
	Вид на отпад	[наведете]
	Количество на рециклиран отпад	[м ³ , кг]
	Количество опасен отпад	[м ³ , кг, тип]
Вработени кои патуваат на работа	Растојание помеѓу домот и канцеларијата	[км]
	Тип на возило	[воз, меѓуградски автобус, градски автобус, автомобил]
Инвестициско и кредитно портфолио	Пресметано во согласност со NZBA. Одговорноста на внесувањето податоци е во согласност со КУС процесот и организациските единици поврзани со него.	